

ISSN: 2146-1961

Akinci Coşgun, A. & Akkurt, S. (2022). Ebeveynlerin Çocuklarına Hikaye Kitabı Seçme ve Okuma Durumlarının İncelenmesi, *International Journal of Eurasia Social Sciences (IJOESS)*, 13(49), 1126-1144.

DOI: <http://dx.doi.org/10.35826/ijoess.3193>

Makale Türü (ArticleType): Araştırma Makalesi

EBEVEYNLERİN ÇOCUKLARINA HİKAYE KİTABI SEÇME VE OKUMA DURUMLARININ İNCELENMESİ

Ayşegül AKINCI COŞGUN

Dr. Öğretim Üyesi, Aksaray Üniversitesi, Aksaray, Türkiye, aysegulakinci2011@gmail.com
ORCID: 0000-0001-7195-5160

Sevda AKKURT

Öğretmen, Halide Nusret Zorlutuna Anaokulu, Aksaray, Türkiye, sevdaakkurt19@gmail.com,
ORCID: 0000-0002-5280-2334

Gönderim tarihi: 29.04.2022

Kabul tarihi: 15.08.2022

Yayın tarihi: 01.09.2022

Öz

Küçük yaşlarda kazanılmaya başlanan erken okuryazarlık becerileri, ilerleyen yıllarda çocuğun akademik başarısı üzerinde etkilidir. Özellikle küçük yaşlardan itibaren yapılan resimli hikaye kitapları okuma, şiir okuma, şarkı söyleme, sohbet etme gibi etkinlikler çocukların erken okuryazarlık becerilerinin gelişiminde etkilidir. Erken okuryazarlık becerilerini destekleyici çevre imkanları formal olarak eğitim kurumlarında ve informal olarak günlük yaşamda çoğunlukla ebeveynler tarafından sağlanmaktadır. Bu araştırmanın amacı, okul öncesi dönemde çocuğu olan ebeveynlerin, çocuklarına hikaye kitabı seçme ve okuma durumlarına ilişkin görüşlerinin incelenmesidir. Çalışmada nitel araştırma tekniklerinden fenomenoloji yaklaşımı kullanılmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu Aksaray ilinde, çocuğu okul öncesi eğitim kurumuna devam eden ve araştırmaya katılmayı kabul eden 151 ebeveyn oluşturmaktadır. Veri toplama aracı olarak "Ebeveynlere İlişkin Demografik Bilgi Formu" ile "Ebeveyn Görüşme Formu" kullanılmıştır. Verilerin analizinde içerik analizi kullanılmıştır. Elde edilen veriler, frekans ve yüzdeleri hesaplanarak değerlendirilmiş ve tablolar halinde sunulmuştur. Araştırma sonucunda ebeveynlerin çoğunluğu, çocuklarının kendilerine ait kitaplarının olduğu belirtmiştir. Ayrıca ebeveynler çoğunlukla çocuklarına ayda bir kitap aldıklarını, çocuklarına hikaye kitabı alırken en çok yaşa uygunluğuna ve kitap içeriğine dikkat ettiklerini belirtmişlerdir. Bununla beraber ebeveynler çocukları için çoğunlukla eğitici hikaye kitaplarını aldıklarını belirtmişlerdir. Araştırmanın bir diğer sonucuna göre ebeveynlerden daha çok annelerin haftada bir ya da kez 10-20 dk süreyle çocuklarına kitap okudukları belirlenmiştir. Ayrıca ebeveynlerin tümü kitap ve kitaptaki resimler hakkında çocuklarıyla konuştuklarını, hikayedeki kelimeleri ve resimleri parmakları ile gösterdiklerini, kitabı okuduktan sonra çocuklarına hikaye hakkında sorular sorduklarını bildirmişlerdir. Ayrıca ebeveynlerin büyük çoğunluğunun hikayeyi çocuğuna tekrar ettirdiği, hikayedeki olayları çocuğun hayatı ile ilişkilendirdiği, hikaye hakkında çocuklarına sorular sorduğu ve sesini karakterlere uygun olarak değiştirdiği belirlenmiştir. Bu sonuçlar doğrultusunda, ileriye yönelik çalışmalar için önerilerde bulunulmuştur.

Anahtar kelimeler: Hikaye kitabı seçme, hikaye kitabı okuma, ebeveyn görüşleri.

INVESTIGATION OF PARENTS' CHOOSING AND READING STORY BOOK TO THEIR CHILDREN**ABSTRACT**

Early literacy skills have an impact on the academic success of the child in the following years. Activities such as reading picture storybooks, reading poems and singing are effective in the development of children's early literacy skills. Environmental opportunities that support early literacy skills are mostly provided by parents formally in educational institutions and informally in daily life. The aim of this study is to examine the views of parents who have children in the preschool period about choosing and reading a story book for their children. The phenomenology approach, one of the qualitative research techniques, was used in the study. The study group of the research consists of 151 parents whose children attend a pre-school education institution in Aksaray and agree to participate in the research. "Parental Demographic Information Form" and "Parent Interview Form" were used as data collection tools.. The obtained data were evaluated by calculating their frequencies and percentages and presented in tables. Most of the parents stated that their children have their own books. In addition, parents stated that they mostly buy a book for their children once a month, and they pay attention to the age appropriateness and the content of the book most when buying a storybook for their children. However, parents stated that they mostly bought educational storybooks for their children. According to another result of the study, it was determined that more mothers than parents read a book to their children for 10-20 minutes once a week or once a week. In addition, all of the parents reported that they talked to their children about the book and the pictures in the book, showed the words and pictures in the story with their fingers, and asked their children questions about the story after reading the book. In addition, it was determined that the majority of parents had their children repeat the story, associate the events in the story with the child's life, asked their children questions about the story, and changed their voices in accordance with the characters. In line with these results, suggestions were made for future studies.

Keywords: Choosing a storybook, reading a storybook, parental views.

GİRİŞ

Erken okuryazarlık ve çocuk edebiyatı ürünleri, çocukların yaşamlarında ve eğitimlerinde önemli rol oynamaktadır. Çocukların küçük yaşlardan itibaren okuryazarlık becerilerini kazanmalarında, hikaye dinleme, şarkı söyleme, kitaplar inceleme, çizim yapma, öyküleri canlandırma ve okuma yazma materyallerini incelemeye ilişkin fırsatlar sağlamak önemlidir (Sandall ve Schwartz, 2014).

Okuma yazmaya ilişkin önkoşul bilgi, beceri ve tutumlar, “erken okuryazarlık (early literacy)” olarak adlandırılmaktadır (Ergül ve diğ., 2014; Lonigan, 2004). Erken okuryazarlık bileşenleri; fonolojik farkındalık, yazı farkındalığı, alfabe bilgisi, anlama ve yazı yazmadır (Altındağ Kumaş, Sümer Dodur ve Yüzbaşıoğlu, 2021; McGee ve Richgels, 1989). Bu becerilerin temeli okul öncesi dönemde atılmaya başlar. Akademik ve sosyal yaşamda bilgiye ulaşma sürecinde kullanılan bu beceriler, çocuğun ilerleyen yıllardaki okuma ve yazma becerisi üzerinde oldukça etkilidir (Akyol, 2012; Majorano ve diğ., 2021; Masny, 1995; MEB, 2013).

Çocuklar erken okuryazarlık becerilerinin gelişimi için uyarıcı ortamlara ihtiyaç duyarlar. Alan yazında birçok çalışma bu becerileri destekleyen ortamları araştırmıştır (Altun ve Tantekin Erden, 2016; Ergül ve diğ., 2014; Senechal ve Le Fevre, 2014; Whitehurst ve Lonigan, 1998). Erken okuryazarlık becerilerini destekleyici çevre imkanları formal olarak eğitim kurumlarında ve informal olarak günlük yaşamda çoğunlukla ebeveynler tarafından sağlanmaktadır.

Formal eğitim programlarının bileşenlerinden olan okuma, erken çocukluk eğitim programlarında temel bir etkinliktir (Anderson, Anderson ve Shapiro, 2005). Okul öncesi sınıflarında okuma yazmaya hazırlık etkinlikleri ve dil etkinlikleri kapsamında bu becerileri destekleyici uygulamalar yapılır. Türkiye’de okul öncesi eğitim programında da yer alan okuma yazmaya hazırlık etkinliklerinde amaç çocuklara okuma ve yazma öğretmek değil, çocukların ilkokulda okuma ve yazmayı öğrenebilmesi için gereken ön becerileri kazanmalarınıdır (MEB, 2013; Uzuner, 1997; Whitehurst ve Lonigan, 1998).

Özellikle okul öncesi müfredatında yer alan dil etkinlikleri kapsamında sıklıkla yapılan kitap okuma uygulamaları, çocukların dinleme, yeni kelimeler öğrenme, anlama, ses farkındalığı ve yazı farkındalığı becerilerinin gelişimine katkı sağlar (Bayraktar, 2018; Doğan, 2019; Dickinson ve diğ., 2012; Özen Altınkaynak, 2019; Martini ve Senechal, 2012; Wesseling, Christmann ve Lachmann, 2017).

Okuma yazma konusunda zengin materyallere sahip ev ortamları, küçük yaşlardan itibaren çocukların okuryazarlık becerilerinin gelişimine katkıda bulunmaktadır (Dong ve diğ., 2020; Reese, Sparks ve Leyva, 2010). Alan yazında ev ortamı kalitesinin ve anne-babanın evde çocuğa sunduğu uyarıcıların çocuğun öğrenmesi ile olumlu yönde ilişkili olduğunu gösteren çalışmalar bulunmaktadır (Akıncı Coşgun ve Tezel Şahin, 2022; DeFlorio ve Beliakoff, 2015; Huntsinger ve Jose, 2009; Umek ve diğ., 2006).

Çocuklara evde sağlanan okuryazarlık kaynakları, okuryazarlık ekipmanları (örneğin, TV veya radyo), okuryazarlık materyalleri (örneğin, hikaye kitapları, CD) ve okuryazarlık dili ortamını ifade eder (Johnson ve diğ., 2008). Ev ortamında ebeveynler tarafından, erken okuryazarlık becerilerini desteklemede çocuğa sunulan en temel etkinlik kitap okumadır (Curenton ve Justice, 2008). Çocuklar bir kitabın karakterlerini tanıyacakları, olay

örgüsüne hayran kalacakları, temaları üzerinde kafa yoracakları, yazarının üslubundan ve amacından zevk alacakları iyi kitaplara ihtiyaç duyarlar (Kiefer, 2004).

Ebeveyn ve çocuk arasında kaliteli kitap okuma uygulamaları, yetişkinin hikayedeki resim ve kelimelere işaret etmesi ve adlandırması, bilinen kelimeleri ortaya çıkarmak için tekrarlama ve detaylandırma yapması, çocukların kendi deneyimleriyle hikaye arasında bağlantı kurmasını içerir (Reese, Sparks ve Leyva, 2010; Sugai ve diğ., 2010). Ebeveynlerin çocuklarıyla birlikte kitap okumaları çocukların öz düzenleme becerileri, kelime dağarcığı, sözel akıl yürütme becerileri (Rowe ve diğerleri, 2017) ile çocukların genel bilişsel ve alıcı dil becerileri üzerinde etkilidir (Tamis-LeMonda ve diğ., 2004).

Ev ortamında resimli kitap okuma çocuğun dil gelişimi, harflere olan aşinalığı (Fletcher ve Reese, 2005), yeni kelime ve cümle yapıları ile karşılaşmaları (Martini ve Senechal, 2012) ve okuma ve yazma becerileriyle bağlantılıdır (Fletcher ve Reese, 2005; Saracho ve Spodek, 2010; Senechal ve LeFevre, 2002; Whitehurst ve Lonigan, 1998; Wesseling, Christmann ve Lachmann, 2017). Ayrıca kitap okuma sırasında çocuk kitabın nasıl tutulacağını, sayfaların nasıl çevrileceğini, harflerin yukarıdan başlayarak soldan sağa doğru okunduğunu yani yazı farkındalığını öğrenir (Işıkoğlu Erdoğan ve diğ., 2016; Senechal ve LeFevre, 2001).

Yapılan araştırmalar, ebeveynlerin küçük çocuklara kitap okuma sıklıkları, evdeki kitap sayısı ve ebeveynlerin kitaplarla ilgilenmeleri gibi faktörlerin, çocukların erken okuryazarlık başarıları ile olumlu yönde ilişkili olduğunu göstermektedir (Burgess, Hecht, ve Lonigan, 2002; Turan ve Topcu, 2018; Seçim, 2022; Wang, 2014). Çocuklar ebeveynleriyle birlikte kitap okurken, hikyedeki karakterler ve durumlar arasında ilişkiler kurarken problem çözme becerileri gelişir. Ayrıca resimli hikayelerin okunması, çocukların soyut kavramlara ilişkin fikir edinmelerine katkı sağlar (van den Heuvel-Panhuizen ve diğ., 2016).

Özellikle erken yaşlardan itibaren çocuğun okuryazarlık becerilerini destekleyici çevre ve materyallerin sağlanması, erken okuryazarlık becerileri üzerinde önemlidir. Ebeveyn çocuk arasında küçük yaşlardan itibaren yapılan kitap okuma uygulamaları, çocuğa kitap okumak için ayrılan süre, çocuk için seçilen kitabın özellikleri, kitap okuma etkileşimi sırasında kullanılan teknikler erken okuryazarlık becerilerinin desteklenmesi ile çocuğun okuma sevgisi ve okuma motivasyonu kazanmasında etkilidir. Bu noktadan hareketle yapılan araştırmanın amacı, çocuğu okul öncesi eğitime devam eden ebeveynlerin çocuklarına hikaye kitabı seçme ve okuma durumlarının incelenmesidir. Bu amaç doğrultusunda aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır;

- Çalışmaya katılan ebeveynlerin çocuklarının kendilerine ait hikaye kitabı olma durumu ve sahip oldukları kitap sayısı nedir?
- Çalışmaya katılan ebeveynlerin çocuklarına kitap alma sıklıkları nedir?
- Çalışmaya katılan ebeveynlerin çocuğuyla birlikte hikaye kitabı alma durumları nasıldır?
- Çalışmaya katılan ebeveynlerin çocuklarına hikaye kitabı alırken dikkat ettikleri kriterler nelerdir?
- Çalışmaya katılan ebeveynler çocuklarına aldıkları hikaye kitaplarını nereden temin etmektedirler?
- Çalışmaya katılan ebeveynler çocuklarına kaç yaşından itibaren kitap okumaktadırlar?
- Çalışmaya katılan ebeveynlerin çocuklarına hikaye kitabı okuma sıklığı nasıldır?
- Çalışmaya katılan ebeveynlerin çocuklarına hikaye kitabı okumak için ayırdığı süre ne kadardır?
- Çalışmaya katılan ebeveynlerin çocuklarına okumayı tercih ettiği kitap türleri nelerdir?

- Çalışmaya katılan ebeveynlerin çocuklarına hikaye kitabı okurken kullandıkları teknikler nelerdir?
- Çalışmaya katılan ebeveynlerin hikaye kitabı okumanın çocuklarına neler kazandırdığına ilişkin görüşleri nelerdir?

YÖNTEM

Araştırma Modeli

Bu çalışmada, nitel araştırma tekniklerinden fenomenoloji yaklaşımı kullanılmıştır. Üzerinde çalışılan fenomenin, bir grubun deneyimleri bağlamında incelenmesine dayalı olan fenomenoloji, bireylerin kendi perspektiflerine dayalı öznel bir dokümantasyon elde edilmesine olanak sağlamaktadır (Christensen, Johnson, ve Turner, 2011). Bu çalışma kapsamında Aksaray iline çocuğu okul öncesi eğitim kurumlarına devam eden ebeveynlerin, çocuklarına kitap okuma durumlarının ebeveyn görüşlerine dayalı olarak ayrıntılı biçimde incelenmesi amaçlandığı için fenomenoloji deseni tercih edilmiştir.

Çalışma Grubu

Araştırmamanın çalışma grubunu Aksaray ilinde çocuğu Milli Eğitim Bakanlığına bağlı anaokullarına devam eden, araştırmaya katılmaya gönüllü olan 151 ebeveyn oluşturmuştur. Katılımcılara ilişkin demografik bilgilere Tablo 1'de yer verilmiştir.

Tablo 1. Çalışma Grubuna İlişkin Demografik Bilgiler

Ebeveyn	n	%
Anne	115	76
Baba	36	24
Ebeveyn Yaşı		
20-24	1	1
25-29	16	11
30-34	64	42
35-40	39	26
40-40+	31	20
Ebeveyn Eğitim Düzeyi		
İlkokul Mezunu	8	5
Ortaokul Mezunu	13	9
Lise Mezunu	29	19
Üniversite Mezunu	85	56
Lisansüstü Doktora	16	11
Algılanan Gelir Düzeyi		
Düşük	11	7
Orta	113	75
Yüksek	27	18
Çocuk Yaşı		
3	1	1
4	48	32
5	102	67
Çocuk Cinsiyeti		
Kız	72	48
Erkek	79	52
Çocuğun Devam Ettiği Okul Türü		
Anasınıfı	26	17
Anaokulu	125	83
Toplam	151	100

Tablo 1’de çalışma grubuna ilişkin demografik bilgilere yer verilmiştir. Buna göre, çalışma grubunda yer alan ebeveynlerin 115’inin (%76) anne, 36’sının (%24) baba olduğu belirlenmiştir. Ebeveyn yaşları incelendiğinde 1’nin (%1) 20-24 yaş,16’sının (%11) 25-29 yaş, 64’ünün (%42) 30-34 yaş, 39’unun (%26) 35-40 yaş, 31’nin (%20) 40 yaş üstü olduğu görülmüştür. Eğitim düzeylerinin 8’nin (%5) ilkokul, 13’ nün (%9) ortaokul,29’unun(%19)’lise, 85’nin (%56) üniversite, 16’nın (%11) lisansüstü ya da doktora mezunu olduğu görülmüştür. Gelir durumlarının 11’nin (%7) düşük, 113’ünün (%75) orta,27’sinin (%18) ise yüksek olduğu görülmüştür. Araştırmaya katılan ebeveynlerin çocuk yaşlarına bakıldığında 1’inin (%1) 3 yaş, 48’inin (%32) 4 yaş, 102’sinin (%67) 5 yaş olduğu görülmüştür. 72’sinin (%48) kız, 79’unun (%52) erkek olduğu, 26’nın (%17) anasınıfına,125’inin (%83) anaokuluna devam ettiği görülmüştür.

Veri Toplama Araçları ve Verilerin Toplanması

Araştırma verileri, 2021-2022 eğitim öğretim yılı güz döneminde Aksaray ilinde çocukları MEB’ na bağlı bağımsız anaokullarına devam eden ve çalışmaya katılmaya gönüllü ebeveynlerden toplanmıştır. Aksaray Üniversitesi İnsan Araştırmaları Etik Kurulundan ve İl Milli Eğitim müdürlüğünden gerekli izinler alındıktan sonra, veriler “Ebeveynlere İlişkin Demografik Bilgi Formu” ve “Ebeveyn Görüşme Formu” aracılığıyla toplanmıştır.

Demografik Bilgi Formu: Demografik bilgi formunda ebeveynlerin ve çocuklarının demografik bilgilerine yönelik (çalışmaya katılan ebeveyn, ebeveyn yaşı, ebeveyn eğitim düzeyi, algılanan gelir düzeyi, çocuk yaşı, çocuk cinsiyeti ve çocuğun devam ettiği okul türü) sorular yer almaktadır.

Ebeveyn Görüşme Formu: Araştırmacılar tarafından geliştirilen bu form, ilgili alan yazın incelenerek hazırlanmıştır (Ahmetoğlu ve Ceylan,2011; Aram ve Aviram, 2009; Baker, ve Scher,2002; Daniels ve diğ., 2021; Pandith ve diğ., 2022; Yurtbakan ve Yurtbakan, 2022). Daha sonra, hazırlanan taslak form okul öncesi eğitimi alanında görev yapan iki öğretim elemanının görüşüne sunulmuştur. Böylece veri toplama aracının kapsam geçerliğinin sağlanması amaçlanmıştır. Uzmanlardan gelen öneriler doğrultusunda formda gerekli düzenlemeler yapılmıştır. Çalışma öncesinde 10 Ebeveyn ile pilot uygulama yapılmıştır. Görüşme formunda, ebeveynlerin çocuklarına hikaye kitabı seçme ve hikaye kitabı okuma durumlarına ilişkin açık uçlu ve kapalı uçlu olmak üzere toplam 12 soru yer almaktadır. Formda yer alan örnek sorular şunlardır;

- Çocuğunuza hikaye kitabı alırken hangi kriterleri dikkate alırsınız? Lütfen belirtiniz.
- Çocuğunuza aldığınız hikaye kitaplarını nelerden temin ediyorsunuz? Lütfen belirtiniz.

Geçerlik ve Güvenirlik

Miles ve Huberman (1994)’a göre güvenirliliğin sağlanmasında, kodlayıcılar arasındaki tutarlılığın %80’den yüksek olması gerekmektedir. Araştırmada görüşmeler sonrası elde edilen veriler öncelikle her iki araştırmacı tarafından ayrı ayrı kodlanmıştır. Ardından iki araştırmacının kodlamaları arasındaki uyum oranı belirlemeye yönelik karşılaştırmalar yapılmıştır. Son olarak farklı kodlar üzerinde uzlaşma sağlamak adına görüşmelerden elde edilen veriler birlikte incelenmiş, kodlamalar üzerinde tartışılmıştır. Üzerinde fikir birliği sağlanan kod sayısının, toplam uzlaşılan ve uzlaşılamayan kod sayısına bölünmesiyle elde edilen oran %89 olarak hesaplanmıştır.

Böylece araştırmanın güvenilirliği sağlanmıştır. Araştırmanın kapsam geçerliğini sağlamak adına, veri toplama aracının hazırlanması aşamasında okul öncesi eğitimi alanında uzman iki öğretim elemanının görüşüne başvurulmuş, form üzerinde gerekli düzenlemeler yapılmıştır.

Verilerin Analizi

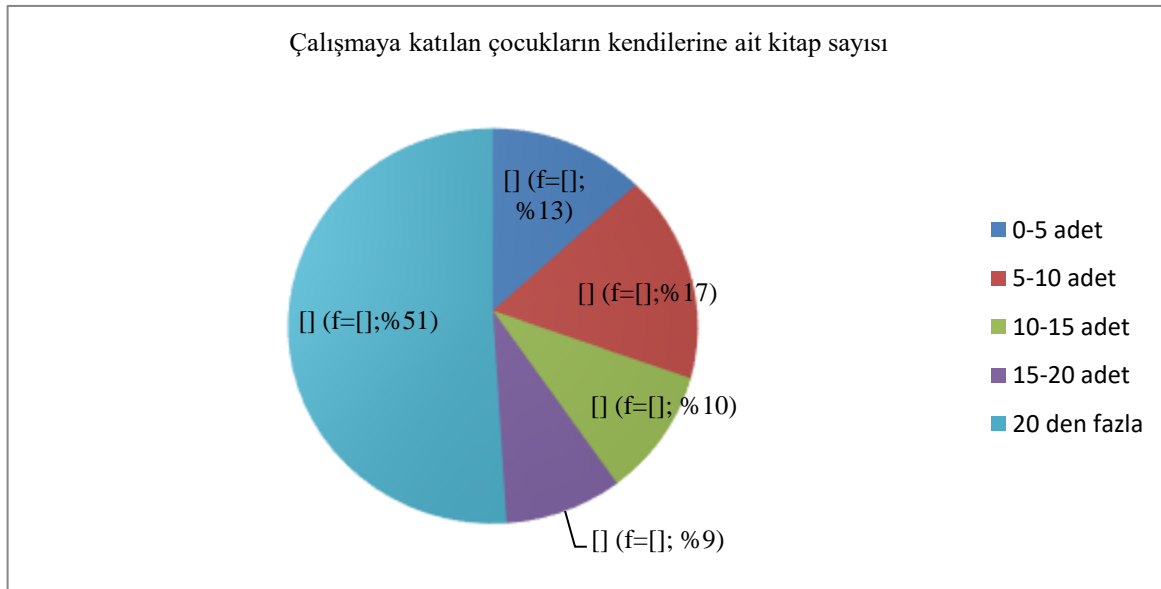
Nitel araştırmalarda veri analizi; elde edilen verilerin düzenlenmesinin ardından sonuçların özetlenerek sunulmasını kapsamaktadır (Cohen, Manion ve Morrison, 2007). Bu araştırmada verilerin analizinde içerik analizi türlerinden frekans analizi kullanılmıştır. Frekans analizinde, incelenen materyaldeki mesaj öğelerinin hangi sıklıkta sayılması amaçlanmışsa, sayılabilecek nitelikteki birimler; sözcükler, cümleler vb. saptanıp, analiz göstergeleri frekans (sıklık) olarak ifade edilir (Tavşancıl ve Aslan, 2001). Elde edilen veriler, frekans ve yüzdeleri hesaplanarak değerlendirilmiş, tablolar ve grafikler halinde aşağıda sunulmuştur.

BULGULAR

Tablo 2. Çalışmaya Katılan Ebeveynlerin Çocuklarının Kendilerine Ait Hikaye Kitapları Olma Durumu

	n	%
Evet	144	95
Hayır	7	5
Toplam	151	100

Tablo 2’de çalışmaya katılan ebeveynlerin çocuklarının kendilerine ait hikaye kitaplarının olma durumu görülmektedir. Buna göre araştırmaya katılan ebeveynlerin 144 tanesinin (%95) çocuğunun kendine ait hikaye kitabı olduğu, yedi ebeveynin çocuğunun ise (%5) kendisine ait hikaye kitabının olmadığı belirlenmiştir.

Grafik 1. Çalışmaya Katılan Ebeveynlerin Çocuklarının Kendilerine Ait Hikaye Kitapları Sayısının Dağılımı

Grafik 1’de çalışmaya katılan ebeveynlerin çocuklarının kendilerine ait hikaye kitapları sayısının dağılımına yer verilmiştir. Buna göre katılımcıların çocuklarının 20 sinin (%13) 0-5 kitap arasında, 26’sının (%17) 5-10 kitap

arasında, 15'nin (%10') 10-15 kitap arasında, 13'nün (%9) 15-20 kitap arasında ve 77'sinin (%51) 20'den fazla kitabı olduğu görülmektedir.

Tablo 3. Çalışmaya Katılan Ebeveynlerin Çocuklarına Kitap Alma Sıklıklarının Dağılımı

	n	%
Ayda bir	63	42
Üç ayda bir	42	28
Haftada bir	24	16
Yılda bir	10	7
Neredeyse hiç	7	5
Haftada birkaç defa	4	3
Toplam	151	100

Tablo 3'de çalışmaya katılan ebeveynlerin çocuklarına kitap alma sıklıklarına yer verilmiştir. Buna göre çalışmada yer alan 63 ebeveyn (%42) çocuklarına ayda bir defa, 42 ebeveyn (%28) üç ayda bir, 24 ebeveyn (%16) haftada bir, 10 ebeveyn (%7) yılda bir, yedi ebeveyn (%5) neredeyse hiç, dört ebeveyn (%3) ise haftada birkaç defa hikaye kitabı aldığını belirtmiştir.

Tablo 4. Çalışmaya Katılan Ebeveynlerin Çocuğuyla Birlikte Hikaye Kitabı Alma Durumları

	n	%
Anne	86	57
Anne ve baba birlikte	45	30
Baba	15	10
Diğer aile üyeleri	5	3
Toplam	151	100

Tablo 4'de çalışmaya katılan ebeveynlerin çocuklarıyla birlikte hikaye kitabı alma durumlarına ilişkin bilgiye yer verilmiştir. Buna göre çocuğu ile hikaye kitabı almaya giden ebeveynlerden 86'sı (%57) anne, 45'i (%30) anne ve baba birlikte, 15'i (%10) baba, beşi (%3) diğer aile üyeleridir.

Tablo 5. Çalışmaya Katılan Ebeveynlerin Çocuklarına Hikaye Kitabı Alırken Dikkat Ettikleri Kriterlere İlişkin Görüşleri

	n	%
Çocuğun yaşına uygun olmasına	135	42
Kitabın içeriğine	82	26
Uzmanların önerisine	36	11
Kitabın fazla görsel taşımamasına	26	8
Kitabın yazarına	18	6
Kitabın sayfa sayısına	11	4
Kitabın fiyatına	10	3

Tablo 5'de çalışmaya katılan ebeveynlerin çocuklarına hikaye kitabı alırken dikkat ettikleri kriterlere ilişkin görüşlerine yer verilmiştir. Buna göre 135 ebeveyn (%42) çocuğun yaşına uygun olmasına, 82 ebeveyn (%26) kitabın içeriğine, 36 ebeveyn (%11) uzmanların önerisine, 26 ebeveyn (%8) kitabın fazla görsel taşımamasına, 18

ebeveyn (%6) kitabın yazarına, 11 ebeveyn (%4) kitabın sayfa sayısına ve 10 ebeveyn (%3) de kitabın fiyatına dikkat ettiklerini belirtmiştir.

Tablo 6. Çalışmaya Katılan Ebeveynlerin Çocuklarına Aldıkları Hikaye Kitabını Temin Etikleri Yere İlişkin Görüşleri

	n	%
Kitapçıdan	126	64
İnternette	56	28
Kütüphaneden	12	6
Çocuğumun okulundan	3	2

Tablo 6’da çalışmaya katılan ebeveynlerin çocuklarına aldıkları hikaye kitaplarını temin etikleri yere ilişkim görüşlerine yer verilmiştir. Buna göre 126 ebeveyn (%64) kitapçıdan, 56 ebeveyn (%28) internette, 12 ebeveyn (%6) kütüphaneden, 3 ebeveyn (%2) ise çocuğunun okulundan kitap aldığını belirtmiştir.

Tablo 7. Ebeveynlerin Çocuklarına Kitap Okumaya Başlama Yaşlarına İlişkin Görüşlerinin Dağılımı

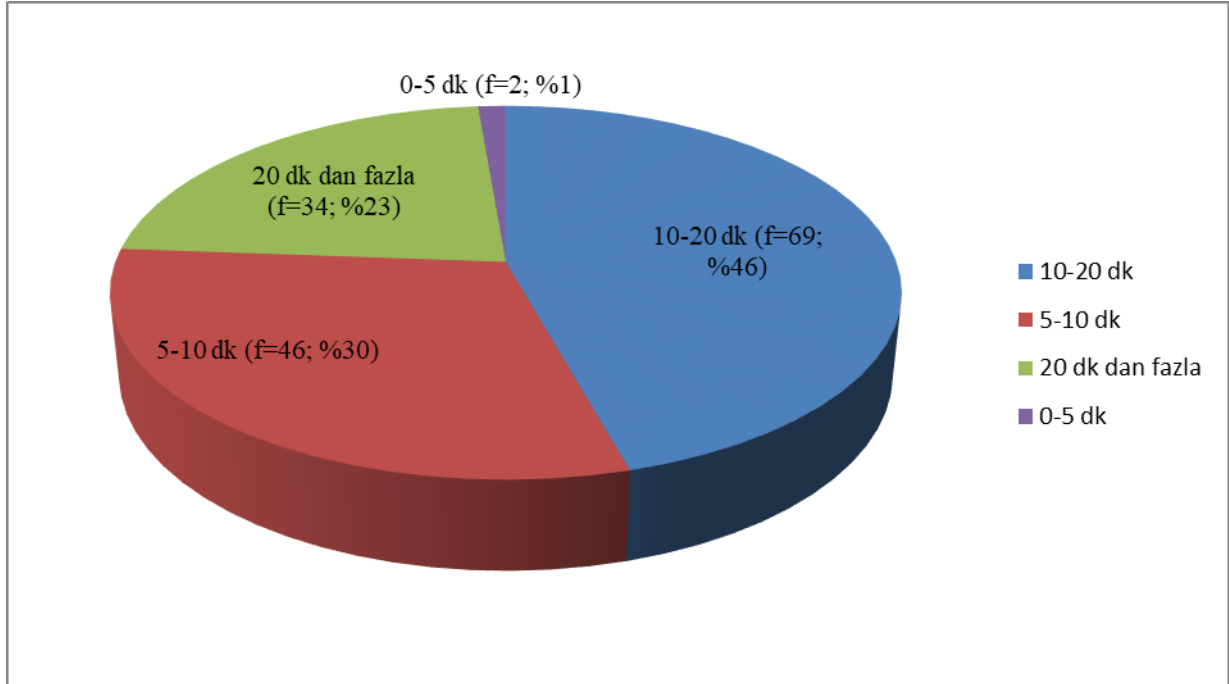
	n	%
0-12 ay arasında	38	25
1 yaşından sonra	36	24
3 yaşından sonra	32	21
2 yaşından sonra	31	20
4 yaşından sonra	10	7
5 yaşından sonra	4	3
Toplam	151	100

Tablo 7’de ebeveynlerin çocuklarına kaç yaşından itibaren kitap okuduklarına ilişkin görüşlerine yer verilmiştir. Buna göre araştırmaya katılan ebeveynlerin 38’inin (%25) 0-12 ay arasında, 36’sının (%24) bir yaşından sonra, 32’sinin (%21) üç yaşından sonra, 31’inin (%20) iki yaşından sonra, 10’nun (%7) dört yaşından sonra, dördünün de (%3) beş yaşından sonra çocuklarına kitap okudukları belirlenmiştir.

Tablo 8. Çalışmaya Katılan Ebeveynlerin Çocuklarına Hikaye Kitabı Okuma Sıklığına İlişkin Görüşlerinin Dağılımı

	n	%
Haftada bir-iki defa	58	38
Ayda bir-iki defa	46	30
Hergün	43	29
Neredeyse hiç	4	3
Toplam	151	100

Tablo 8’e bakıldığında çalışmaya katılan ebeveynlerin çocuklarına hikaye kitabı okuma sıklığına ilişkin görüşleri görülmektedir. Buna göre araştırmaya katılan ebeveynlerin 58’nin (%38) haftada bir-iki defa, 46 ‘sının (%30) ayda bir-iki defa, 43’nün (%29) her gün hikaye kitabı okudukları, 4 ebeveynin (%3) ise neredeyse hiç hikaye kitabı okumadığı belirlenmiştir.

Grafik 2. Ebeveynlerin Çocuklarına Hikaye Kitabı Okuma İçin Ayırdığı Süreye İlişkin Görüşlerinin Dağılımı

Grafik 2’de çalışmaya katılan ebeveynlerin çocuklarına hikaye kitabı okumak için ayırdıkları süreye ilişkin görüşlerinin dağılımına yer verilmiştir. Buna göre 69 ebeveynin (%46) 10-20 dk, 46 ebeveynin (%30) 5-10 dk, 34 ebeveynin (%23) 20 dk dan fazla ve iki ebeveynin de (%1) 0-5 dk kitap okumak için zaman ayırdıkları görülmektedir.

Tablo 9. Ebeveynlerin Çocuklarına Okumayı Tercih Ettiği Kitap Türlerine İlişkin Görüşlerinin Dağılımı

	n	%
Eğitici hikaye kitapları (resimli hikayeler)	99	42
Değerler eğitime yönelik kitaplar	72	31
Kavram bilgisine yönelik kitaplar	28	12
Duyu kitapları	17	7
Matematik içerikli kitaplar	10	4
Kurgu türünde hikaye kitapları	8	3

Tablo 9’a göre ebeveynlerden 99’unun (%42) eğitici hikaye kitabı, 72 (%31)’sinin değerler eğitime yönelik kitaplar, 28’inin (%12) kavram bilgisine yönelik kitaplar, 17’sinin (%7) duyu kitapları, 10’unun (%4) matematik içerikli kitaplar ve 8 (%3)’ünün kurgu türünde hikaye kitaplarını tercih ettikleri görülmektedir.

Tablo 10. Ebeveynlerin Çocuklarına Hikaye Kitabı Okurken Kullandıkları Tekniklere İlişkin Görüşlerinin Dağılımı

	n	%
Kitap ve resimler hakkında konuşarak	151	100
Kitaptaki kelimeleri ve resimleri parmağımla göstererek	151	100
Kitabı okuduktan sonra hikaye hakkında sorular sorarak	151	100
Hikaye bittikten sonra çocuğumdan hikayeyi tekrar etmesini isteyerek	150	100
Çocuğun hayatıyla ilişkilendirerek	146	96
Hikaye okurken hikaye hakkında sorular sorarak	146	96
Sesimi karakterlere uyacak şekilde değiştirerek	139	92

Tablo 10' a göre araştırmaya katılan ebeveynlerin çocuklarına hikaye kitabı okurken 151'inin(%100) kitap ve resimler hakkında konuşma, 151 'inin (%100) kitaptaki kelimeleri ve resimleri parmaklarıyla gösterme, 151'inin (%100) kitabı okuduktan sonra hikaye hakkında sorular sorma, 150'sinin (%100) hikaye bittikten sonra çocuğa hikayeyi tekrar etmesini isteme, 146'sının (%96) ocuk hayatı ile ilişkilendirme, 146'sının (%96) hikaye okurken hikaye hakkında çocuğa soru sorma, 139'unun (%92) sesini karakterlere uyacak şekilde değiştirme gibi teknikleri kullandıkları görülmüştür.

Tablo 11. Ebeveynlerin Hikaye Kitabı Okumanın Çocuklarına Neler Kazandıklarına İlişkin Görüşleri

	n	%
Kelime dağarcığı, düşünme, anlama ve ahlaki değerlerin gelişimine katkı sağlama	143	94
İlkokula hazırlık	143	94
Çocukların okumaya karşı ilgilerini artırma	141	93

Tablo 11'e göre araştırmaya katılan ebeveynlerin 143'ünün (%94) kitap okumanın çocukların kelime dağarcığı, düşünme, anlama ve ahlaki değerlerinin gelişimine katkı sağlama, 143'ünün (%94) ilkokula hazırlık, 141' inin (%93) ocukların okumaya karşı ilgilerini artırmaya ilişkin kazanımları olduklarını belirtmişlerdir.

TARTIşMA ve SONUÇ

Araştırma sonucunda ebeveynlerin %95 (f=144)'i çocuklarının kendilerine ait kitabı olduğunu, %5 (f=7)'i ise çocuklarının kendilerine ait kitabının olmadığını belirtmiştir. Bununla birlikte çocukların kendilerine ait kitap sayılarına bakıldığında 20 çocuğun (%13) sıfır-beş kitap arasında, 26 çocuğun (%17) beş-10 kitap arasında, 15 çocuğun (% 10') 10-15 kitap arasında, 13 çocuğun (% 9) 15-20 kitap arasında ve 77 çocuğun (% 51) 20'den fazla kitabı olduğu belirlenmiştir. Pekdoğan (2017) tarafından yapılan araştırmada ise ebeveynler, evde çocuklarına ait özel bir kütüphaneleri olmadığını belirtmiştir. Çocukların kendilerine ait kitabı olmasında sosyoekonomik düzey önemli bir değişkendir. Özellikle okuma etkileşimlerinin doğası ve sıklığı üzerine yapılan araştırmalarda, hikaye kitabı okumanın orta düzey gelirli ailelerde yaygın bir uygulama olduğu görülmektedir (Sonnenschein ve Munsterman, 2002). Nitekim mevcut araştırmada da çalışma grubundaki ebeveynlerin büyük bölümü orta gelir düzeyindedir.

Araştırmanın bir diğer sonucuna göre çalışmaya katılan 63 ebeveyn (%42) ocuklarına ayda bir defa, 42 ebeveyn (%28)  ayda bir, 24 ebeveyn (%16) haftada bir, 10 ebeveyn (%7) yılda bir, yedi ebeveyn (%5) neredeyse hiç, dört ebeveyn (%3) ise haftada birkaç defa hikaye kitabı almaktadır. Ahmetoğlu ve Ceylan (2011) tarafından yapılan benzer bir araştırmada ailelerin büyük çoğunluğunun her ay en az birkaç kez çocukları için kitap okuduğu ve çocuklarına kitapla ilgili çizimleri hakkında soruları cevaplandırırdıkları, kitabın içeriğini zetlemelerini istedikleri belirlenmiştir. Chiong ve DeLoache (2012)'e göre ebeveynler ve küçük çocuklar arasındaki en yaygın etkileşim türlerinden biri resimli kitap okumadır. Yapılan araştırmalar erken yaşta yapılan kitap okuma etkileşimlerinin sıklığı ile daha sonraki szli dil ve okuma sonuçları arasında önemli ilişkiler olduğunu göstermektedir. Bus ve diğ., (1995) tarafından yapılan bir meta analiz çalışmasında, erken kitap

okuma ile daha sonraki sözlü dil ve okuma ölçümleri arasında olumlu bir ilişki olduğu belirlenmiştir. Dolayısıyla çocuklara kitap alma ve okuma sıklığının artırılması gerektiği düşünülmektedir.

Araştırmanın bir diğer sonucuna göre ebeveynlerin 58'nin (%38) haftada bir-iki defa, 46 'sının (%30) ayda bir-iki defa, 43'nün (%29) her gün çocuklarına hikaye kitabı okudukları, dört ebeveynin (%3) ise neredeyse hiç hikaye kitabı okumadığı belirlenmiştir. Benzer bir araştırmada Işıkoğlu Erdoğan (2016), ebeveynlerin büyük bir bölümünün (%36,9) çocuklarıyla birlikte hafta da bir-iki kez, %30,5'inin ise her gün kitap okuduklarını saptamıştır. Genel olarak, ebeveynlerin çocuklarıyla paylaşımlı kitap okumaları, aralarında gerçekleşecek zengin sohbetler için anlamlı bir bağlam sağlar (Wasik ve Bond, 2001) ve çocuklara, genellikle günlük deneyimlerinin ötesine geçen bir dizi kelime ve kavramları öğrenme fırsatları sunar (Fletcher ve Reese, 2005). Nitekim Sonnenschein ve Munsterman (2002) kitap okumanın niteliği ve niceliğinin, çocukların okuryazarlık becerileri üzerinde farklı etkileri olduğunu bulmuştur. Çocuklara kitap okuma sürecinde ebeveyn desteğinin niteliği ve sıklığı, ebeveynin, eğitimi, cinsiyeti, sosyoekonomik düzeyi, ruhsal durumu, kendi bağlanma öyküsü, okumaya yönelik tutum ve inançları ile okuma sırasında kullandığı yöntem ve yaklaşımlar gibi çeşitli etmenlere bağlıdır (Katrancı ve Yetgin 2019; Tercanlı Metin ve Gökçay, 2014). Ancak yapılan araştırmada katılımcı ebeveynlerin büyük kısmı lisans mezunu olmasına rağmen, çocuklarına kitap okuma sıklıklarının az olduğu görülmektedir. Bu durum üzerinde ebeveynlerin kitap okumanın çocukların gelişimi üzerindeki etkileri hakkında yeterli bilgi sahibi olmamalarının etkili olduğu düşünülmektedir. Yapılan çalışmalar aileleri bilinçlendirmeye yönelik yapılan ev ziyaretleri, video gösterimleri, broşürler ve toplantıların, çocuklarına kitap okumaları üzerinde etkili olduğunu göstermektedir (Huebner ve Meltzoff, 2005). Bu noktadan hareketle, okul öncesi dönemde çocuğu olan ebeveynlerin erken okuryazarlık ve kitap okumaya yönelik farkındalığını artırmak amacıyla eğitim programları düzenlenebilir. Çünkü yapılan araştırmalar okuma süresince içerik ile ilgili soru sorma, kitap seçimine izin verme, olumlu geribildirim verme gibi çocuğun ilgisini çekebilecek yöntemler konusunda bilgi sahibi olan ebeveynlerin çocuklarının, okumaya karşı daha ilgili olduğunu göstermektedir (Tercanlı metin ve Gökçay, 2014).

Araştırmanın bir diğer sonucuna göre ebeveynler çocuklarına kitap alırken en çok "çocuğun yaşına uygun olma" kriterine dikkat etmektedir. Ayrıca "kitabın içeriği, uzmanların önerisi, kitabın fazla görsel taşıması, kitabın yazarı, kitabın sayfa sayısı ve kitabın fiyatına" da dikkat ettiklerini belirtmişlerdir. Alan yazında bu sonuca benzer çalışmalara rastlanmıştır. Örneğin Tezel Şahin ve Tutkun (2016) tarafından yapılan çalışmada anne babaların çocuklarına kitap alırken en çok çocuğun yaşına uygun olmasına, içeriğine ve kitabın yazarına dikkat ettiklerini; en az dikkat ettikleri şeyin ise kitabın önceden okunup okunmaması, en çok satanlara göre olması ve fiyatı olduğu bulunmuştur. Kıldan ve Bilgici (2011) ise ebeveynlerin kitap tercihlerinde yaş grubu, yazar ve yayınevini göz önünde bulundurduklarını belirlemiştir. Aram ve Aviram (2009) tarafından yapılan bir diğer araştırmada ebeveynlerin çocuklarına bir kitabın zengin bir dil ve iyi bir dil akışı içerip içermediğine, karakterlerin ve ilişkilerin inandırıcı olup olmadığına ve olayların ilginç ve mantıksal olarak bağlantılı olup olmadığına odaklandıkları bulunmuştur. Bu benzer sonuçlarla birlikte, Dzama ve Gilstrap (1985) tarafından yapılan bir araştırma sonucuna göre ebeveynlerin çocukların ilgisinin yanı sıra kitaptaki illüstrasyonları da dikkate aldıkları belirlenmiştir. Çocuklara beğenmedikleri bir kitabı almanın ve o kitabı okumaya zorlamanın, kitaplardan soğumalarına neden olduğu (Özdemirci, 2000) dikkate alındığında, çocuklara yönelik kitap alırken yukarıda

belirten kriterlerin de göz önünde bulundurulması gerekliliği ortaya çıkmaktadır. Nitekim Baker ve diğ., (1997)'a göre okul öncesi dönemde özgürce istedikleri kitapları seçen çocuklar, okumaya karşı olumlu tutumlar benimsemektedirler.

Araştırmanın bir başka sonucuna göre ebeveynlerin büyük çoğunluğu %64 (f=126) çocuklarına kitapçıdan kitap satın alarak kitapları temin etmektedirler. Bununla birlikte ebeveynlerin %28 (f=56)'i internetten, %6 (f=12)'si kütüphaneden, %2 (f=3)'si ise çocuğunun okulundan kitap aldığını belirtmiştir. Bu sonuca göre ebeveynlerin çocuklarını az sıklıkta kütüphaneye götürdükleri söylenebilir. Bu durum üzerinde çalışmanın yapıldığı Aksaray ilinde yeterli çocuk kütüphanesinin bulunmaması ya da ebeveynlerin bu kütüphaneler hakkında yeterli bilgiye sahip olmamalarının etkili olduğu düşünülmektedir. Oysa ebeveynlerin çocuklarını kütüphanelere götürmeleri de çocukların kitaplara karşı farkındalığını ve okumaya yönelik ilgilerini artırabilir.

Benzer şekilde yapılan farklı araştırmalar da üç yaşından küçük çocuklar için ebeveynlerin, genellikle kitapları ya satın aldıkları ya da kütüphaneden temin ettiklerini göstermektedir (Fletcher ve Reese, 2005; van Kleeck ve Beckley-McCall, 2002). Ayrıca mevcut araştırma sonucunda çocuğu ile hikaye kitabı almaya en çok annelerin gittiği belirlenmiştir. Tutkun ve Tezel Şahin (2016)'ın yaptıkları araştırmada da kitapçılarda çocuklarla en çok ilgilenen ebeveynin anne olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Çocuk gelişimi üzerinde babaların etkisi dikkate alındığında, babaların okul dışı ortamlarda çocuklarıyla nitelikli vakit geçirmelerine yönelik, babaları bilgilendirici eğitim programları düzenlenmesinin gerekli olduğu düşünülmektedir. Çünkü evde kitap ve okuma fırsatları sağlamak ile ebeveynlerin okumaktan zevk almaları, çocuklarının okuma motivasyonu ile bağlantılıdır (Baker ve Scher, 2002).

Araştırma sonucunda ebeveynlerin çocuklarına kitap okumaya başlama yaşlarına ilişkin bulgular elde edilmiştir. Buna göre ebeveynlerin 38'inin (%25) 0-12 ay arasında, 36'sının (%24) bir yaşından sonra, 32'sinin (%21) üç yaşından sonra, 31'inin (%20) iki yaşından sonra, 10'nun (%7) dört yaşından sonra, dördünün de (%3) beş yaşından sonra çocuklarına kitap okudukları belirlenmiştir. Işıkoğlu Erdoğan (2016) tarafından yapılan araştırmada ebeveynlerin çocuklarına ilk kitaplarını çoğunlukla üç yaşından sonra aldıkları belirlenmiştir. Dunst, Simkus ve Hamby (2012) tarafından yapılan bir diğer çalışma sonucuna göre kendilerine kitap okunmaya 12 aydan daha küçükken başlanan bebeklerin, kendilerine daha geç yaşta kitap okunmaya başlanan çocuklara göre daha iyi okuryazarlık ve dil becerilerine sahip oldukları bulunmuştur. Nitekim Fletcher ve Reese (2005) tarafından yapılan çalışmada sıfır-üç yaş arasındaki çocuklara resimli kitap okuma deneyiminin, bu çocukların dil gelişimlerini hızlandırdığı vurgulanmaktadır. Bu doğrultuda çocukların erken yaşta kitaplara buluşmasının, ileriki yaşlarda kitap okuma alışkanlığı ve farkındalığına katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Araştırmada ebeveynlerin çocuklarına hikaye kitabı okumak için günlük ayırdıkları süreye ilişkin bulgular elde edilmiştir. Buna göre 69 ebeveynin (%46) 10-20 dk, 46 ebeveynin (%30) 5-10 dk, 34 ebeveynin (%23) 20 dk dan fazla ve iki ebeveynin de (%1) 0-5 dk kitap okumak için zaman ayırdıkları bulunmuştur. Benzer bir araştırmada Işıkoğlu Erdoğan (2016) yaptığı çalışmada, ebeveynlerin çocuklarına kitap okumak için 11-20 dakika arasında süre ayırdıklarını belirlemiştir. Ebeveyn çocuk ortak kitap okuma sıklığı, genellikle evde okuryazarlık ortamlarının kalitesinin bir ölçüsüdür (Bingham, 2007). Nitekim Senechal ve LeFevre'nin (2002)'ye göre ev

okuryazarlık ortamının bileşenlerinden olan çocuğa kitap okuma, erken okuryazarlık ve dil gelişimi üzerinde oldukça etkilidir. Bu açıdan bakıldığında, her iki çalışmada da ebeveynlerin çocuklarına günlük olarak kitap okumak için az vakit ayırdıkları söylenebilir. Ayrıca ebeveynlerin günlük kitap okuma sürelerini artırmak amacıyla, ev okuryazarlık ortamını desteklemeye yönelik ebeveyn eğitimleri düzenlenebilir.

Araştırma sonucunda ebeveynlerden göre ebeveynlerden 99'unun (%42) eğitici hikaye kitabı, 72 (%31)'sinin değerler eğitimine yönelik kitaplar, 28'inin (%12) kavram bilgisine yönelik kitaplar, 17'sinin (%7) duyu kitapları, 10'unun (%4) matematik içerikli kitaplar ve 8 (%3)'ünün kurgu türünde hikaye kitaplarını tercih ettikleri belirlenmiştir. Benzer bir çalışmada Tezel Şahin ve Tutkun (2016) çalışmaya katılan anne babalardan büyük çoğunluğunun hikaye kitabı tercih ettiklerini bulmuşlardır.

Araştırmanın bir diğer sonucuna göre araştırmaya katılan ebeveynlerin tamamı çocuklarına hikaye kitabı okurken kitap ve resimler hakkında konuştuklarını, kitaptaki kelimeleri ve resimleri parmaklarıyla işaret ettiklerini, kitabı okuduktan sonra hikaye hakkında sorular sorduklarını bildirmişlerdir. Bununla birlikte hikaye bittikten sonra çocuğa hikayeyi tekrar ettirme, çocuktan hikayeyi hayatı ile ilişkilendirmeyi isteme, hikaye okurken hikaye hakkında soru sorma, sesini karakterlere uyacak şekilde değiştirme gibi teknikleri kullandıklarını belirtmişlerdir. Martin-Chang ve Gould (2012) yaptıkları benzer bir çalışmada araştırmada, annelerin kitaptaki resimlerle ilgili konuşmalarının çocuğun okumaya katılımını artırdığını ve çocukların dil becerileri kazanımı desteklediğini belirlemiştir. Nitekim Snow, Burns ve Griffin (1998), kitap okuma sırasında ebeveyn çocuk arasındaki tartışmaların, çocukların dikkatini kelimelerin ses yapısına, harfler ve sesler arasındaki ilişkiye odaklayabileceğini, böylece çocukları yazının işlevleri konusunda daha bilinçli hale getirebileceğini ve hikayenin anlaşılmasını kolaylaştırabileceğini öne sürmektedir.

Araştırmadan elde edilen bir diğer sonuca göre ebeveynlerin çoğunluğu kitap okumanın çocukların kelime dağarcığı, düşünme, anlama ve ahlaki değerlerinin gelişimi, ilkokula hazırlık ve çocukların okumaya karşı ilgilerini artırmaya ilişkin kazanımları olduklarını belirtmişlerdir. Hindman ve diğ. (2014) ve van den Heuvel-Panhuizen ve diğ. (2016)'ya göre çocuklarla birlikte okumak, çocukların problem çözme becerilerini geliştirir, hikayedeki öğeler arasında anlamlı ilişkiler kurmaları ve soyut kavramları tartışmaları için onları güçlendirir.

Araştırma sonuçları genel olarak değerlendirildiğinde, çalışmaya katılan ebeveynlerin büyük kısmının çocuklarının kendilerine ait kitapları olduğu belirlenmiştir. Ayrıca çocukların büyük kısmının kendine ait 20'den fazla kitabı bulunmaktadır. Ebeveynlerin yarıdan fazlası çocuklarına ayda bir defa kitap aldıkları, ancak çocuklarına yeterli sürede kitap okumadıkları belirlenmiştir. Ebeveynler çocuklarına kitap alırken çocuğun yaşına uygun olma, kitabın içeriği, uzmanların önerisi, kitabın fazla görsel taşıması, kitabın yazarı, kitabın sayfa sayısı ve kitabın fiyatı gibi kriterleri dikkate almaktadırlar. Araştırmanın bir başka sonucuna göre ebeveynlerin büyük çoğunluğu çocuklarına kitapçıdan kitap satın alarak kitap temin etmektedirler. Ayrıca ebeveynlerin çoğunluğu 0-12 ay arasında çocuklarına kitap okumaya başladıklarını ve çocukları için eğitici hikaye kitaplarını tercih ettiklerini belirtmişlerdir. Ebeveynler çocuklarıyla birlikte kitap okurken "kitap ve resimler hakkında konuşma, kitaptaki kelimeleri ve resimleri parmaklarıyla işaret etme, kitabı okuduktan sonra hikaye hakkında sorular sorma" gibi tekniklere sıklıkla yer verdiklerini belirtmişlerdir.

ÖNERİLER

- Anne babaların çocukları için uygun içerikte kitap seçme, paylaşımlı kitap okuma etkinliklerini çocuklarıyla en iyi nasıl uygulayacaklarını ve çocuklarının kitap okumaya yönelik ilgilerini desteklemek için neler yapmaları gerektiğini öğrenebilecekleri eğitim programları düzenlenebilir.
- Okul öncesi eğitim kurumları ile kütüphanelerde, ebeveynlerin hikâye okuma becerilerini geliştirmeleri için aile eğitimi programları düzenlenebilir.
- Ebeveynlerin çocuklarıyla paylaşımlı kitap okuma süreçlerine ilişkin gözleme dayalı çalışmalar planlanabilir.
- Ebeveynlerin sosyoekonomik düzey ve eğitim düzeylerine bağlı olarak çocuklarına kitap okuma süreçlerine ilişkin karşılaştırılmalı çalışmalar yapılabilir.

Etik Metni

“Bu makalede dergi yazım kurallarına, yayın ilkelerine, araştırma ve yayın etiği kurallarına, dergi etik kurallarına uyulmuştur. Makale ile ilgili doğabilecek her türlü ihlallerde sorumluluk yazar(lar)a aittir. Araştırmanın etik kurul izni Aksaray Üniversitesi İnsan Araştırmaları Etik Kurulundan 21.12.2021 tarih ve 2021/08-48 sayılı kararı ile alınmıştır”

Yazar(lar)ın Katkı Oranı Beyanı: Bu çalışmada birinci yazarın katkı oranı %60, ikinci yazarın katkı oranı %40'dır.

KAYNAKÇA

- Ahmetoğlu, E. ve Ceylan, R. (2011). A study on the views of mothers of preschool children about children's books. *Bulgarian Journal of Science & Education Policy*, 5(1), 5-14.
- Akinci Coşgun, A. & Tezel Şahin, F. (2022). Examination of home-based number and operation training program on early mathematics ability and mother-child relationship. *International Electronic Journal of Elementary Education*, 14(3), 319-333.
- Akyol, H. (2012). *Türkçe ilk okuma yazma öğretimi*. Ankara: PegemA Yayıncılık.
- Altındağ Kumaş, Ö., Sümer Dodur, H. M., & Yüzbaşıoğlu, Y. (2021). The impact of the name writing skill in preschool children on print knowledge, alphabet knowledge, and phonological awareness: The case of Turkey. *Southeast Asia Early Childhood Journal*, 10(2), 147-161.
- Altun, D., & Tantekin Erden, F. (2016). Okul öncesi öğretmen adaylarının erken okuryazarlık ile ilgili görüşleri ve staj uygulamaları. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 17(1), 241-261.
- Anderson, A., Anderson, J., & Shapiro, J. (2005). Supporting multiple literacies: Parents' and children's mathematical talk within storybook reading. *Mathematics Education Research Journal*, 16(3), 5–26.
- Aram, D.,& Aviram, S.(2009). Mothers' storybook reading and kindergartners' socioemotional and literacy development. *Reading Psychology*, 30,175–194.
- Baker, L., & Scher, D. (2002). Beginning readers' motivation for reading in relation to parental beliefs and home reading experiences. *Reading Psychology*, 23(4), 239-

269.

- Baker, L., Scher, D., & Mackler, K. (1997). Home and family influences on motivations for reading. *Educational Psychologist*, 32(2), 69-82.
- Bayraktar, V. (2018). Okul öncesi dönemdeki çocukların yazı farkındalığı becerilerinin gelişiminde etkileşimli kitap okumanın önemi. *Çocuk ve Gelişim Dergisi*, 1 (1), 31-41.
- Bingham, G.E. (2007). Maternal literacy beliefs and the quality of mother-child book-reading interactions: associations with children's early literacy development. *Early Education and Development*, 18(1), 23-49.
- Burgess, R. B., Hecht, S. A., & Lonigan, C. J. (2002). Relations of the home literacy environment (HLE) to the development of reading-related abilities: A one-year longitudinal study. *Reading Research Quarterly*, 37, 408-426.
- Bus, A.G., van IJzendoorn, Marinus H., Pellegrini, A.D. (1995) Joint book reading makes for success in learning to read: A meta-analysis on intergenerational transmission of literacy. *Review of Educational Research*, 65(1), 21.
- Chiong, C. & DeLoache, J.S. (2012). Learning the ABCs: What kinds of picture books facilitate young children's learning?. *Journal of Early Childhood Literacy*, 1-17.
- Christensen, B. L., Johnson, R. B., & Turner, L. A. (2011). *Research methods, design and analysis*. Boston: Pearson.
- Cohen, L., Manion, L., & Morrison, K. (2007). *Research methods in education*. London: Routledge.
- Curenton S. M., & Justice L. M. (2008). Children's preliteracy skills: Influence of mothers' education and beliefs about shared-reading interactions. *Early Education & Development*, 19(2), 261-283.
- Daniels, D., Salley, B., Walker, C. & Bridges, M. (2021). Parent book choices: How do parents select books to share with infants and toddlers with language impairment? *Journal of Early Childhood Literacy*, 1-29.
- DeFlorio, L., & Beliakoff, A. (2015). Socioeconomic status and preschoolers' mathematical knowledge: The contribution of home activities and parent beliefs. *Early Education and Development*, 26(3), 319-341.
- Dickinson, D.K., Griffith, J.A.A, Golinkoff, R.M., & Hirsh-Pasek, K. (2012). How reading books fosters language development around the World. *Hindawi Publishing Corporation Child Development Research*, 15, 1-15.
- Doğan, A. (2019). *Diyalojik okumanın beş-altı yaş çocukların erken okuryazarlık becerilerine etkisinin incelenmesi*. [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. İnönü Üniversitesi.
- Dong, Y., Wu, S. X.Y., Dong, W.Y., & Tang, Y. (2020). The effects of home literacy environment on children's reading comprehension development: A meta-analysis. *Educational Sciences: Theory and Practice*, 20(2), 63- 82.
- Dunst, C. J., Simkus, A. ve Hamby, D. W. (2012). Relationship between age of onset and frequency of reading and infants' and toddlers' early language and literacy development. *Center for Early Literacy Learning Review*, 5(3), 1-10.
- Dzama, M.A., & Gilstrap, R.L. (1985) *How parents prepare their children for a formal reading program*. In: *Paper presented at the annual meeting of the southeastern regional conference at the international reading association*, Nashville, TN.
- Ergül, C., Karaman, G., Akoğlu, G., Tufan, M., Dolunay Sarıca, A., & Bahap Kudret, Z. (2014). Early childhood

- teachers' knowledge and classroom practices on early literacy. *Elementary Education Online*, 13(4), 1449-1472.
- Fletcher, K. L. & Reese, E. (2005). Picture book reading with young children: A conceptual framework. *Developmental Review*, 25, 64-103.
- Hindman, A. H., Skibbe, L. E., & Foster, T. D. (2014). Exploring the variety of parental talk during shared book reading and its contributions to preschool language and literacy: Evidence from the Early Childhood Longitudinal Study Birth Cohort. *Reading and Writing*, 27(2), 287-313.
- Huebner, C.E., Meltzoff, A.N. (2005). Intervention to change parentchild reading style: A comparison of instructional methods. *Applied Developmental Psychology*, 26, 296-313.
- Huntsinger, C. S., & Jose, P. E. (2009). Parental involvement in children's schooling: Different meanings in different cultures. *Early Childhood Research Quarterly*, 24(4), 398– 410.
- Isbell R, Sobol J, Lindauer L, et al. (2004). The effects of storytelling and story reading on the oral language complexity and story comprehension of young children. *Early Child Educ Journal*, 32(3),157–63.
- İşikoğlu Erdoğan, N., Atan, A., Asar, H., Mumcular, F., Yüce, A., Kırac, M. ve Kilimlioğlu, Ç. (2016). Ebeveyn ve öğretmenlerin birlikte hikâye okuma etkinliklerinin incelenmesi. *Elementary Education Online*, 15(1), 125-135.
- İşikoğlu Erdoğan, N. (2016). Erken çocukluk döneminde çocuk-ebeveyn birlikte okuma etkinliklerinin incelenmesi. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 24(3), 1071-1086.
- Johnson, A. D., Martin, A., Brooks-Gunn, J., & Petrill, S. A. (2008). Order in the house! Associations among household chaos, the home literacy environment, maternal reading ability, and children's early reading. *Merrill-Palmer Quarterly*, 54(4), 445- 472.
- Katranç, M. ve Yetgin, A. (2019). Ebeveynlerin, çocukların okuma ve kütüphane kullanma alışkanlıkları ile çocuk kütüphanesine yönelik görüşleri. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi*, 8(3), 1817-1839.
- Kıldan, A. O. ve Gümrükçü Bilgici, B. (2011). Okul öncesi eğitim alan çocukların ebeveynlerinin çocuk kitabı seçme ölçütlerine ilişkin görüşlerinin belirlenmesi. *Milli Eğitim Dergisi*, 41(192), 105-120.
- Kiefer, B. Z. (2004). Children's literature and children's literacy: Preparing early literacy teachers to understand the aesthetic values of children's literature. In O. N. Saracho & B. Spodek (Eds.), *Contemporary perspectives on language policy and literacy instruction in early childhood education* (Vol. V). Greenwich, CT: Information Age Publishing.
- Lonigan, C.J. (2004). Emergent literacy skills and family literacy. In: Wasik BH, ed. *Handbook of family literacy*. Mahwah, NJ: Lawrence Erlbaum Associates, 57–82.
- Majorano, M., Bastianello, T., Bodea-Hategan, C., Fantuzzi, P., Fontana, G., Hoste, E., Lombardi, M., Standaert, A., Talas, D., Trifu, R., Vescogni, L., Persici, V. (2021). Early literacy skills and later reading and writing performance across countries: The effects of orthographic consistency and preschool curriculum. *Child & Youth Care Forum*, 50, 1063–1085.
- Martin-Chang, S., ve N. Gould O. (2012). Reading to children and listening to children read: Mother–Child Interactions as a Function of Principal Reader. *Early Education and Development*, 23(6), 855-876.
- Martini, F., & Senechal, M. (2012). Learning literacy skills at home: Parent teaching, expectations, and child

- interest. *Canadian Journal of Behavioural Science*, 44(3), 210.
- Masny, D. (1995). Literacy development in young children. *Interaction*, 6(1), 21–24.
- MEB, (2013). Okul Öncesi Eğitim Programı. Ankara: MEB Basımevi.
- Miles, M, B., & Huberman, A. M. (1994). *Qualitative data analysis: An expanded sourcebook*. (2nd ed). Thousand Oaks, CA: Sage.
- Özdemirci, F. (2000). Kitapların dünyasında çocuk çocuğun dünyasında kitaplar. *Türk Kütüphaneciliği*, 14(2), 226-232.
- Özen Altıkaynak, Ş. (2019). The effect of interactive book reading activities on children's print and phonemic awareness skills. *International Journal of Progressive Education*, 15(1), 88-99.
- Pandith, P., John,S., Bellon-Harn, M.L., & Manchaiah, V.(2022). Parental perspectives on storybook reading in indian home contexts. *Early Childhood Education Journal*,50, 315–325.
- Pekdoğan, S. (2017). 3-6 Yaş Çocuğa Sahip Ebeveynlerin Resimli Çocuk Kitabı Seçimi Ölçütlerinin İncelenmesi. *Ekev Akademi Dergisi*, 71, 315-316.
- Reese E, Sparks A & Leyva D (2010) A review of parent interventions for preschool children's language and emergent literacy. *Journal of Early Childhood Literacy* 10(1), 97–117.
- Rowe, M. L., Leech, K. A., & Cabrera, N. (2017). Going beyond input quantity: Whquestions matter for toddlers' language and cognitive development. *Cognitive Science*, 41, 162–179.
- Seçim, E.S. (2022). *Ev okuryazarlık ortamı ve ebeveyn okuma inançlarının çocukların okuma motivasyonları ile ilişkisi*. Hacettepe Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Ankara.
- Senechal, M., ve LeFevre, J. (2001). Storybook reading and parent teaching: Links to language and literacy development. *New Directions for Child and Adolescent Development*, 92, 39-52.
- Sénéchal, M., & LeFevre, J. A. (2002). Parental involvement in the development of children's reading skill: A five-year longitudinal study. *Child Development*, 73(2), 445-460.
- Snow, C. E., Burns, M. S., & Griffin, P. (1998). Preventing reading difficulties in young children. Washington, DC: National Academy Press.
- Sonnenschein, S. & Munsterman,K. (2002).The influence of home-based reading interactions on 5-year-olds' reading motivations and early literacy development. *Early Childhood Research Quarterly* 17, 318–337.
- Sonnenschein, S., Baker L, Serpell R, Scher, D., Goddard Truitt, V. & Musterman, K. (1997). Parental beliefs about ways to help children learn to read: The impact of an entertainment or a skills perspective. *Early Child Dev Care*, 127–128, 111–118.
- Senechal M., & Young, L. (2008). The effect of family literacy interventions on children's acquisition of reading from kindergarten to grade 3: A meta-analytic review. *Review of Educational Research*, 78(4), 880–907.
- Tamis-LeMonda, C. S., Shannon, J. D., Cabrera, N. J., & Lamb, M. E. (2004). Fathers and mothers at play with their 2-and 3-year-olds: Contributions to language and cognitive development. *Child Development*, 75 (6), 1806–1820.
- Tavşancıl, E. & Aslan, E. (2001). *İçerik analizi ve uygulama örnekleri* (1.Baskı). İstanbul: Epsilon Yayıncılık.
- Tezel Şahin, F. & Tutkun, C. (2016). Okulöncesi dönemde anne, baba, çocuk ve kitap. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 24(5), 2373-2390.

- Turan, F. & Topcu, Z.G. (2018). Erken okuryazarlık üzerinde paylaşımlı kitap okumanın rolü: Okul ve ev ortamı açısından etkileri. *H.Ü. Sağlık Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 5(1), 11-33.
- Tutkun, C. & Tezel Şahin, F. (2016). Anne, baba ve çocukların doğal gözlemleri: Bir kitapçı ortamında anne çocuk mu? Baba çocuk mu? *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 24(5), 2293-2308.
- Uzuner, Y. (1997, Ekim). *Filizlenen okur-yazarlık*. Okul Öncesi Dönemde Özel Eğitim Semineri, Ankara.
- Umek, L. M., Kranjc, S., Fekonja, U., & Bajc, K. (2006). Quality of the preschool and home environment as a context of children's language development. *European Early Childhood Education Research*, 14(1), 131-147.
- van den Heuvel-Panhuizen, M., Elia, I., & Robitzsch, A. (2016). Effects of reading picture books on kindergartners' mathematics performance. *Educational Psychology*, 36(2), 323–346.
- Wang, H.H. (2014). *Home Literacy Environment, the quality of mother-child book reading interactions, and taiwanese children's early literacy development*. Dissertations- ALL. 198.
- Whitehurst, G. J., & Lonigan, C. J. (1998). Child development and emergent literacy. *Child Development*, 69(3), 848-872.
- Wasik, B. A., & Bond, M. A. (2001). Beyond the pages of a book: Interactive book reading and language development in preschool classrooms. *Journal of Educational Psychology*, 93, 243–250.
- Wesseling, P. B., Christmann, C. A., & Lachmann, T. (2017). Shared book reading promotes not only language development, but also grapheme awareness in German kindergarten children. *Frontiers in Psychology*, 8, 1-13.
- Whitehurst, G. J. & Lonigan, C.J. (2001). Emergent literacy: Development from pre-readers to readers. S. B. Neuman ve D. K. Dickensen (Yay. haz.). *Handbook of early literacy research* içinde (pp. 11-291). New York, NY: Guilford Press.
- van Kleeck, Anne & Beckley-McCall, Amy. (2002). A comparison of mothers' individual and simultaneous book sharing with preschool siblings: An exploratory study of five families. *American Journal of Speech-Language Pathology*, 11, 175-189.
- Yurtbakan, E. ve Yurtbakan, E. G. (2022). Okul öncesi öğrenci annelerinin etkileşimli okuma deneyimleri. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 10(2), 385-400.